

Uporaba FIDIC pogodb pri projektih javno zasebnega partnerstva in pogoji pogodb za projekte na principu DBO

Mag. Vekoslav Korošec
Direktor Združenja za svetovalni inženiring-ZSI

Dan javno zasebnega partnerstva;
Ljubljana, 11. junij 2013

GZS, združenje za svetovalni inženiring-ZSI

- Združenje za svetovalni inženiring deluje od leta 1993 in je že 20 let član FIDIC
- V tujini, v članstvu FIDIC in EFCA nastopamo pod imenom NACES
- NACES in FIDIC imata pogodbo o prevodu knjig, ki so avtorsko zaščitene
- ZSI organizira predavanja o standardnih oblikah FIDIC pogodb
- Vsi udeleženci predavanj dobijo potrdila
- ZSI ima skladno z prakso FIDIC oblikovano listo presojevalcev v sporih

Poznavanje FIDIC pogodb in dobre prakse

- V investicijskem procesu nastopajo, naročnik-investitor, inženir, projektant, nadzornik, izvajalec, podizvajalci
- Vsi udeleženci v investicijskem procesu morajo imeti ustrezna znanja in kompetence
- Dosledno upoštevanje FIDIC pogodb in prakse je pogoj za uspešno izvedeno investicijo
- Za delo z FIDIC pogodbami je potrebno veliko izkušenj in poznavanje konkretnih primerov iz prakse

Težave z uporabo FIDIC pogodb

- Prehod iz tradicionalne gradbene prakse na FIDIC je težaven
- FIDIC se je v svoji praksi prilagajal različnim modelom gradnje
- Naročniki se zaradi zahtevnosti in kompleksnosti projektov usmerjajo k enemu samemu izvajalcu
- Vse več je pogodb na principu D&B in EPC (ključ v roke)
- Koncesije in javno zasebno partnerstvo uvaja model pogodbe DBO

FIDIC

- FIDIC je francoski akronim za mednarodno zvezo svetovalnih inženirjev
- FIDIC so leta 1913 ustanovila tri nacionalna združenja svetovalnih inženirjev v Evropi
- Danes je v FIDIC včlanjenih preko 80 držav oz. nacionalnih združenj
- FIDIC organizira letne konference seminarje in druge prireditve za razvoj visokih etičnih in strokovnih standardov pri gradnji objektov
- Publikacije FIDIC vključujejo zbornike konferenc in seminarjev, smernice in priporočila za svetovalne inženirje, investitorje in mednarodne razvojne agencije največ se uporabljajo **standardne pogodbe med naročnikom in izvajalcem.**
- Vsi dokumenti so na razpolago pri sekretariatu FIDIC v Švici. ZSI ima licenco FIDIC za prevode v slovenščino

Organiziranost FIDIC

FIDIC ima sedež v Ženevi. Glavnino strokovne literature pripravljajo posebne delovne skupine sestavljene iz predstavnikov nacionalnih združenj, ki delujejo v okviru strokovnih skupin

Glavna področja dela:

Pogodbe

- Standardna pogodba naročnik-izvajalec (Employer – Contractor), Rdeča, Rumena, Srebrna, Zelena, Zlata knjiga, nova Rdeča knjiga za podizvajalce)
- Standardni model sporazuma (Agreement) med naročnikom (Client) in svetovalnim inženirjem (Consultant) bela knjiga

Smernice in priporočila

- Smernice za izvajanje investicij
- Izbira svetovalnega inženirja na osnovi kakovosti (QBS, QCBS)
- Best practice (šola dobre prakse)
- Obvladovanje rizikov
- Strokovna odgovornost
- Integrity management (poslovna neoporečnost)
- Zagotovitev kvalitete
- Trajnostni razvoj
- Kriteriji in lista presojevalcev za reševanje sporov

Uporaba FIDIC v Sloveniji

- Prvič uporabljen pri izgradnji AC odseka Vrhnika- Postojna (zahteva WB I. 1972)
- Inženiringi so se srečali z FIDIC na projektih v arabskih državah in Afriki
- Jugoslavija je bila član FIDIC (ZAJKO)
- Slovenija (ZSI – angl.NACES) I. 1993 postane član FIDIC
- Finančne inštitucije in EU priporočajo(zahtevajo) uporabo FIDIC pogodb za investicijske projekte (vsi projekti iz kohezije so po FIDIC)

Standardne oblike pogodb

Pogodbe temeljijo na dolgoletnih izkušnjah na področju gradenj in so prilagojene različnim modelom gradnje:

1. Naročnik izdelava (naroči projektno dokumentacijo). Izvajalec gradi na osnovi projektov
2. Izvajalec izdelava projektno dokumentacijo in zgradi objekt (Design&Build)
3. Izvajalec izdelava projekt na ključ (Turn key)
4. Izvajalec projektira, zgradi in obratuje z objektom v določenem obdobju DBO

Prednost standardnih FIDIC pogodb

Jasnost, skladnost

- Bistvene klavzule
- Dosledna struktura

Poštenost, nepristranskost

- Riziki so dodeljeni stranki, ki ima najboljše možnosti, da jih upravlja in obvladuje, pravična razdelitev tveganj

Celovitost, elastičnost

- Široko pokrivanje ključnih potreb
- Prilagodljivost za različne zahteve

Priznavanje FIDIC

- Pozitiven ugled FIDIC v svetu in razširjeno sprejemanje FIDIC pogodb. (WB, EBRD, EU, kohezijski, strukturni skladi). Letno se podpiše 70.000 pogodb na osnovi FIDIC.

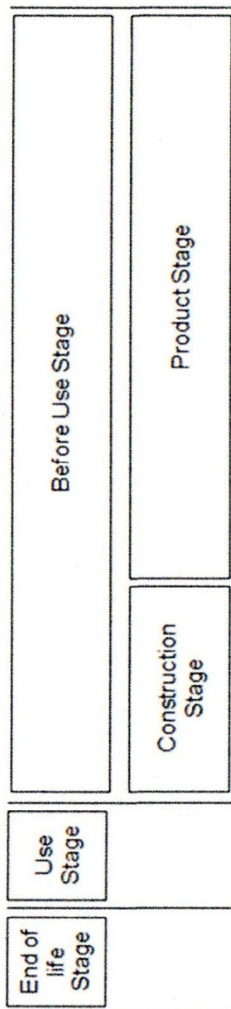
Izbira modela izgradnje

- Investitor najprej izbere svetovalnega inženirja (če nima lastne investicijske skupine)
- Investitor se odloči kako bo izvajal projekt
- Lahko investitor odda izvajalcu projektiranje , dobavo opreme in gradnjo
- Lahko odda dela na osnovi ključ v roke
- Lahko se odloči za model pogodbe na osnovi DBO- Projektiranje, Izgradnja, Obratovanje

FIDIC in lokalna zakonodaja

- FIDIC pogodbe se v zasnovi prilagajajo lokalni zakonodaji
- V posebnih pogojih FIDIC se vedno navede zakonodaja, ki jo je potrebno upoštevati
- Po ZGO morajo investitor, projektant, inženir, nadzornik in izvajalec izpolnjevati pogoje 34.člen , (izključevanja)
- Kadar je projektant tudi izvajalec morata biti projektant in nadzornik ali inženir različni pravni in fizični osebi

EN 15643-3:2012

Stages	Sub Stages
0. Initiative	0.1 Market Study 0.2 Business Case
1. Initiation	1.1 Project Initiation 1.2 Feasibility Study 1.3 Project Definition
2. Design	2.1 Conceptual Design 2.2 Preliminary Design and Developed Design (B&I) 2.3 Technical Design or FEED 2.4 Detailed Engineering
3. Procurement (IF)	3.1 Procurement 3.2 Construction Contracting
4. Construction	4.1 Pre-construction 4.2 Construction 4.3 Commissioning 4.4 Hand Over 4.5 Regulatory Approval
5. Use	5.1 Operation 5.2 Maintenance
6. End of Life	6.1 Revamping 6.2 Dismantling

Client approval per Sub Stage
on the basis of assessments of cost, organisation, scheduling, information, quality, risk, environmental impact, **feasibility** etc.

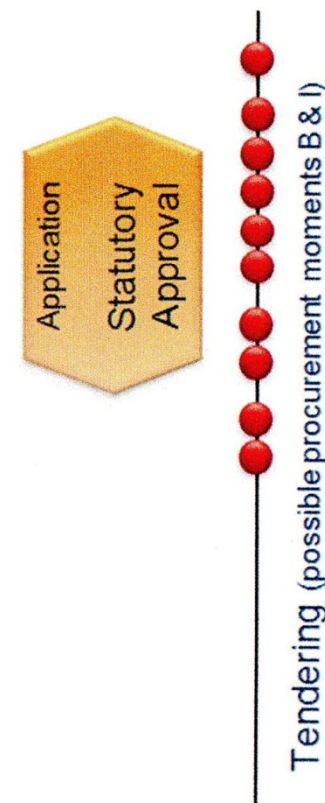
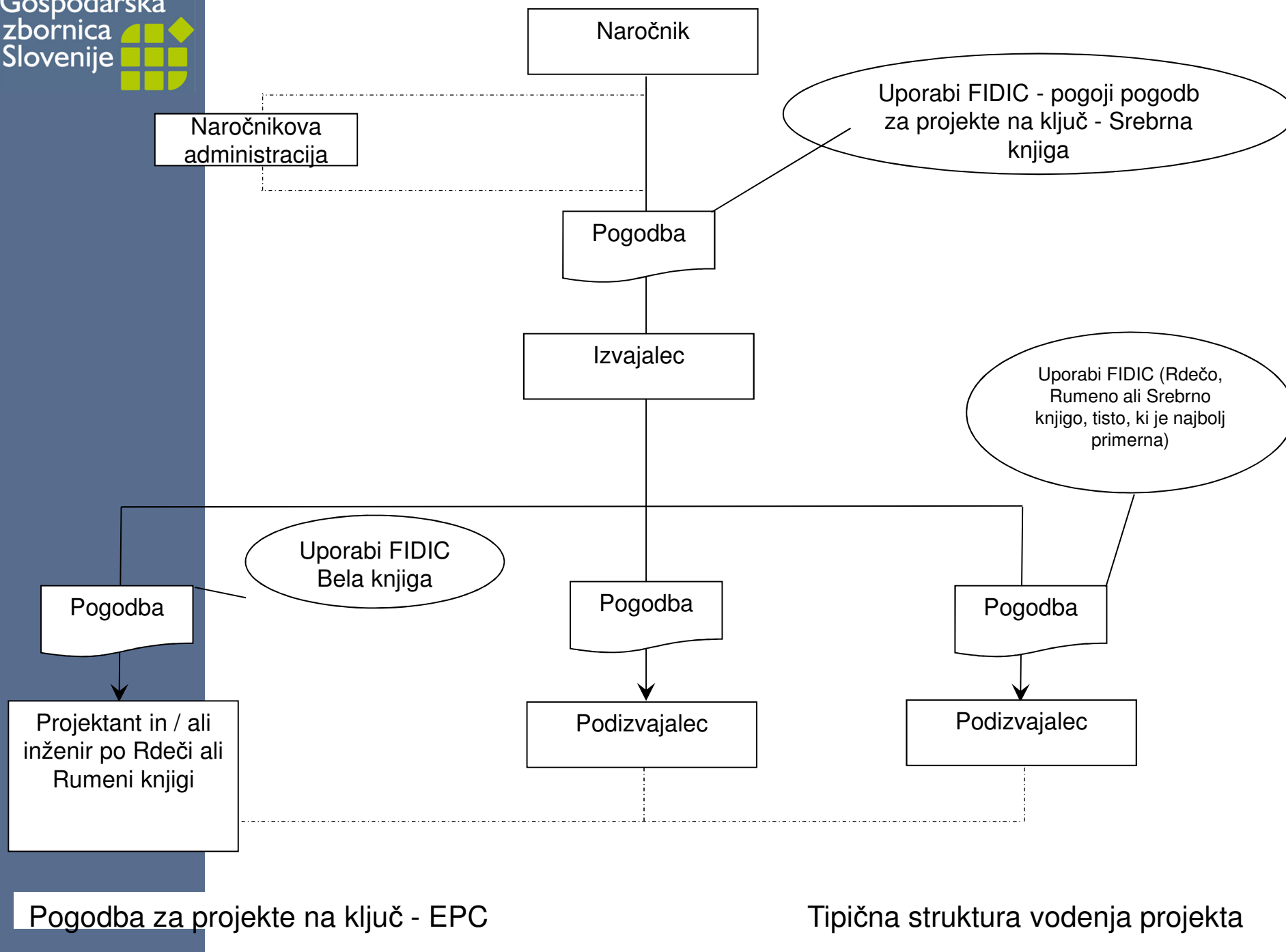

Figure A.1 — Stages and sub stages in the life cycle of built assets

Posebnosti posameznih standardnih pogodb:

- **Pogoji gradbenih pogodb – rdeča knjiga**; FIDIC jo priporoča za gradbena ali inženirska dela, ki jih projektira naročnik ali njegov predstavnik.
- **Pogoji pogodb za opremo, projektiranje in graditev** – rumena knjiga; ta knjiga se priporoča za dobavo elektrotehnične in/ali strojne opreme ter za projektiranje in izvajanje gradnje inženirskih del.
- **Pogoji pogodb za projekte na ključ** – srebrna knjiga; ta dokument je primeren za pripravo pogodb za izvajanje del »na ključ« in to predvsem za objekte in infrastrukturne projekte, kjer se zahteva višja stopnja zagotavljanja stalnosti končne cene in roka.
- **Pogoji pogodb za projekte na osnovi DBO**- zlata knjiga ta dokument je primeren za pripravo pogodb, ki vključujejo projektiranje, gradnjo in obratovanje z objektom. Ta model je primeren tudi za javno – zasebno partnerstvo, gradnjo na osnovi koncesij

Pogoji pogodb DBO

- Pogoje pogodb DBO imenujemo Zlata knjiga
- Pogodbe DBO imajo enako strukturo kot FIDIC Rdeča, Rumena , Srebrna knjiga
- Splošni pogoji pogodb obsegajo 20 členov
- V posebnih pogojih se opredelijo specifične zahteve tudi glede na lokalno zakonodajo in JZP
- Tudi zlata knjiga za reševanje sporov predvideva DRB

Kriteriji za izbiro standardne oblike pogodbe

V primeru, da naročnik (ki zagotavlja denar) želi izvesti projekt na osnovi principa ključ v roke s fiksno ceno:

- Tedaj naročnik želi, da izvajalec prevzame celotno odgovornost za projektiranje in gradnjo objekta in ga preda pripravljenega za obratovanje “na obrat ključa”
- Naročnik želi višji nivo sigurnosti, da dogovorjena pogodbeni cena in čas ne bosta presežena,
- Naročnik želi, da je projekt organiziran striktno na dvostranskem pristopu, t.j. brez vključitve “inženirja”,
- Naročnik ne želi biti vpleten v vsakodnevno napredovanje del, s tem da je končni rezultat dosežen v skladu z izvedbenimi kriteriji, ki jih je določil,
- Naročnik je pripravljen plačati več za izvedbo svojega projekta (več kot bi plačal v primeru uporabe P&DB), če v zameno izvajalec nosi dodatna tveganja v zvezi z večjo sigurnostjo končne cene in časa (izvedbe).

Če želite to – izberite EPCT (Pogoji pogodb za dobavo, inženirske in gradbene storitve /projekte na ključ).

Kriteriji za izbiro standardne oblike pogodbe

Kakšen model pogodbe bo izbral je stvar investitorja, predvsem pa je odločitev odvisna od vrste del in modela izgradnje.

Izbira napačnega modela lahko povzroči investitorju resne težave

Zaključki

- FIDIC praksa je primerna (nujna) v postopkih JN gradenj financiranih iz EU sredstev
- FIDIC smernice uvajajo standarde (znanja, izkušnje, poslovno neoporečnost, etika), tako za investitorje, izvajalce, obratovanje
- FIDIC definira pristojnost in odgovornost vseh udeležencev pri gradnji (investitor, inženir, nadzornik, izvajalec, podizvajalec)
- FIDIC pogodbe omogočajo hitrejšo reševanje sporov z imenovanjem komisije za reševanje sporov
- Javno zasebno partnerstvo zahteva praviloma nove oblike pogodb; DBO ali kombinacijo D&B in posebna pogodba za obratovanje

Hvala za pozornost!

vekoslav.korosec@gzs.si